

нальной неуравновешенности у подростка, а также тягу его к компьютерной игре.

• Выявляя зависимость между типом семейного воспитания и компьютерными играми, мы отметили факт влияния семьи на уход ребенка в виртуальный мир.

Завершив диагностический блок, мы сочли целесообразным провести коррекционную работу.

Разработанная нами программа состояла из нескольких направлений: работа с подростками, работа с родителями.

Работа с подростками предполагала использование метода беседы, анкетирования, дискуссии на тему "Виртуальный мир и мы", показ презентации – слайдов, на тему "Вред компьютерных игр", проведение диспута на тему "Виды компьютерных игр", организация и проведение акции "Мир нашими глазами".

Организуя работу с родителями, мы предусмотрели проведение мини-лекции на тему "Компьютерная зависимость", чтобы повысить грамотность родителей, разъяснив для них причины, признаки, способы борьбы с ней. Были также проведены семинары на тему "Влияние компьютера на психическое состояние ребенка", с демонстрацией слайдов, видеосюжетов о негативном влиянии игр на здоровье подростка.

Затрагивая вопрос профилактических мер против компьютерной зависимости, следует отметить важную роль семьи и ближайшего окружения подростка, которые в совместной деятельности могут оградить ребенка от негативного влияния компьютерных игр. Особо следует подчеркнуть необходимость организации досуга подростка, активизируя деятельность кураторов, психологической службы школы, учителей физической культуры.

Rayçi: psixologiya üzrə elmlər doktoru İ.Novruzlu

Список использованной литературы

1. Корнеева Е. Компьютерная зависимость: "бермудский треугольник" за углом // Мир семьи. 2004. № 11.
2. Новосельцев В. Компьютерные игры: детская забава или педагогическая проблема? // Директор школы. 2003. № 9.
3. Розин В. Культурная деятельность подростка в контексте современной подростковой культуры // Школьные технологии. 2000. № 5.
4. Федоров А. Школьники и компьютерные игры с "экранном насилием" // Педагогика. 2004. № 6.
5. Эйдемиллер Э. Опросник "Анализ семейных взаимоотношений" (АСВ) / Э.Г. Эйдемиллер, В.В. Юстицкис // Психология и психотерапия семьи. 3-е изд. СПб.: Питер, 2001, 652 с.

S.Babayeve

Yeniyyətlərin kompüterdən asılılığında ailənin rolu Xülasə

Məqalədə kompüter oyunlarına münasibət bildirilir. Bu oyunların yeniyyətə gənclərin həyat tərzinə etdiyi mənfi təsirlərdən danışılır.

S.Babayeve

The role of the family in the dependence of the youth from computer Summary

The article is dedicated to the computer games which influence negatively to the life style of the youth.

MƏKTƏBLƏRDƏ HƏRBİ-VƏTƏNPƏRVƏRLİK TƏRBİYESİNƏ DAİR

Anar Yusifov

*Nizami rayonu 13 nömrəli ixtisaslaşdırılmış olimpiya
ehtiyatları uşaq gənclər idman məktəbinin müəllimi*

Açar sözlər: məktəb, təhsil, müəllim, şagird, tərbiyə.

Ключевые слова: школа, образование, учитель, ученик, воспитание.

Key words: school, education, teacher, student, upbringing.

Hazırkı şəraitdə məktəblərdə hərbi-vətənpərvərlik tərbiyəsinin mahiyyəti, məqsəd və vəzifələri öz aktuallığını saxlayan məsələlərdəndir.

Hərbi-vətənpərvərlik tərbiyəsinin mahiyyətindən danışarkən "mahiyət" anlayışına xüsusi diqqət yetirmək vacibdir. Çünki bunsuz onu yetirincə anlamaq mümkün deyildir. Mahiyət məsələsi fəlsəfi kateqoriya olmaqla baş verən hər bir hadisənin, anlayışın əsas əlamətlərini, daxili əlaqələrini, qanunauyğunluqlarını, inkişaf tendensiyasını əks etdirir.

Elmi mənbələrdə bu sahədə bir-birindən fərqli izahlara rast gəlinir. Xüsusən Azərbaycan pedaqoqlarından Yusif Talibov, M. Ağayev, X. Fətəliyev və b. hərbi-vətənpərvərlik tərbiyəsinə dair müəyyən fikirlər söyləmişlər.

Torpaqlarımızın işğalı, terrorizm təhlükəsi, dini, etnik, ərazi iddəası və s. münaqiqələrin baş verdiyi şəraitdə hərbi-vətənpərvərlik tərbiyəsinin mahiyyətinə daha geniş yer verilməlidir. Xüsusilə, tərbiyə baxımından hərbi-vətənpərvərliyi səciyyələndirən keyfiyyətlərə diqqət yetirilməlidir. Çünki müstəqil dövlətimizin təhlükəsizliyini qoruyub saxlamaq, əsgərlər tərkibində ələyə-siyası, əxlaqi və fiziki keyfiyyətlərə deyil, həm də hərbi tərbiyəyə aid keyfiyyətlərə də yiyələnməlidirlər. Yeri gəlmişkən onu da qeyd edək ki, pedaqoji ədəbiyyatların əksəriyyəti

tində, eləcə də pedaqogika dərsliklərinin çoxunda, pedaqoji ensiklopediya və pedaqoji lüğətlərdə, hərbi-vətənpərvərlik tərbiyəsi ifadəsi geniş anlamda öz əksini tapmalıdır. Belə ki, son 15-20 ildə bu sahədə xeyli məlumat da toplanmışdır. Məsələn, hərbi birləşmələrin yığılması, vətəni müdafiə etməyin yüksək səviyyədə dərk olunması vətənpərvərlik tərbiyəsinin əsasını təşkil etməlidir. Bu keyfiyyətlər də əsl vətənpərvər vətəndaşa xas olan keyfiyyətlərdir. Odur ki, hərbi-vətənpərvərlik tərbiyəsinin mahiyyətini izah edərkən bu cəhətlər nəzərə alınmalıdır.

Azərbaycan pedaqoqlarının, xüsusən Y. Talibov, X. Fətəliyev, M. Ağayev və b. tədqiqatlarında hərbi-vətənpərvərlik tərbiyəsi əxlaq və ideya-siyasi tərbiyənin tərkib hissəsi kimi təqdim edilmişdir. Bizim fikrimizcə, bu müqəyyə, yəni hərbi-vətənpərvərlik tərbiyəsinin əxlaq və yaxud da ideya-siyasi tərbiyəyə aid edilməsinə də elmi cəhətdən bir qədər həssaslıqla yanaşılmalıdır. Ona görə ki, həm əxlaq tərbiyəsinə, həm ideya-siyasi tərbiyəyə, həm də hərbi tərbiyəyə birləşdirilənlər cəhətlər çoxdur.

Bu baxımdan hərbi-vətənpərvərlik tərbiyəsi müasir cəmiyyətimizin müstəqilliyi ilə bağlı xalqın mənavi tərbiyəsinin bütün tərkib hissələri ilə əlaqəli olan, lakin ilk növbədə əxlaqi və ideya-siyasi tərbiyə ilə hərbi hazırlığın qovuşduğu yerdən meydana gələn hərbi komponentdir.

Aydındır ki, hərbi-vətənpərvərlik təربiyəsinin mahiyyətinin düzgün izahı öz əksini müstəqillik illərində daha düzgün tapmışdır.

Bu baxımdan dəyərli bilik, məktəbdə hərbi-vətənpərvərlik təربiyəsi sahəsində görülən işlər şagirdlərin psixologiyasına fasiləsiz və planlı şəkildə göstərilən əlaqə kompleks təsirəldir ki, onların nəticəsində uşaq və yeniyetmədə mənəvi təربiyə dövlətin və xalqın həmrəyliyi layiqincə qorunur.

Bütün bunların ibtidai sinifdə başlayaraq şagirdlərə aşılması vətənpərvərlik təربiyəsinin başlıca məqsədidir. Qeyd etməliyə ki, hərbi-vətənpərvərlik təربiyəsinin əsas məqsədi müstəqil Azərbaycanın hər bir vətəndaşının, o cümlədən məktəblilərin vətəndaşlıq borcunu dərk etməsində onlara istənilən vaxt vətənimizin, xalqımızın müdafiəsinə hazır olmaq söylərini aşılamaqdan ibarətdir.

Hərbi-vətənpərvərlik təربiyəsi ilə bağlı qeyd olunan işləri həyata keçirməkdən ötrü bir sıra vəzifələrə yerinə yetirmək zərurəti də yaranmışdır.

Müasir şəraitdə həmin vəzifələr hansılardır? Uzun illərdən bəri ölkəmizdə gedən məktəb islahatının əsas istiqamətlərinə və onunla əlaqədar hər bir direktiv sənədlərə, həmçinin görkəmli pedaqoqların irsinə, son 20-25 ildə aparılan tədqiqatlarla, məktəblilərin təربiyə edilməsinin nümunəvi məzmununa, Təhsil Nazirliyinin təlimatı göstərişlərinə, qabaqcıl məktəblərin iş təcrübəsinə və aparılan araşdırmalara istinad edərək bu suala yığcam cavab vermək çətin olsa da hazırkı şəraitdə şagirdlərin hərbi-vətənpərvərlik təربiyəsinin əsas ünsürlərini aşağıdakılar kimi təsvir etmək olar:

1. Məktəblərdə vətənimizin müdafiəsi ilə bağlı olan mənəvi-psixoloji keyfiyyətlərin təربiyəsi gücləndirilməlidir;

2. Məktəbdə döyüş və vətənpərvərlik ənənələrinə sadiq olan şəxslər, əsl vətəndaş-

lar yetişdirilməlidir;

3. Xalqımızın nəzəri irsində, Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasında, dövlət proqramımızda vətənimizin müdafiəsi ilə bağlı ölkəmizin daxili və xarici siyasətinə aid olan müddəələr şagirdlərə çatdırılmalıdır;

4. Ölkənin müdafiə qabiliyyətini möhkəmlətmək haqqında dövlətimizin qəbul etdiyi qərarlardan silahlı qüvvələrimizin fəaliyyətini daha da möhkəmləndirmək sahəsində görülən tədbirlərdən də məktəblilərin xəbəri olmalıdır;

5. Vətənpərvərlik təربiyəsi əla təşkil edilməlidir ki, yeniyetmə gənclər gələcəyi əsgəri kimi Silahlı Qüvvələrdə xidmətə həvəslənsinlər. Onlar yeri gəldikcə döyüşçülərin qaragahında olsunlar, onlarla görüşlər keçirsinlər.

Qeyd etdiyimiz bu istiqamətlərdən geniş istifadə etmək üçün təhsil məktəblərində ona nail olunmalıdır ki, şagirdlər fiziki cəhətdən inkişaf etmiş, sağlam, nikbin, əməy və vətənin müdafiəsinə hazır şəxsiyyət kimi formalaşsınlar. Azərbaycan xalqının mübarizə və qəhrəmanlıq dolu keçmişinə, ölkəmizin gücünə, onun şanlı tarixinə, Böyük Vətən müharibəsi və Qarabağ döyüşlərində qəhrəmanlığına dərin məhəbbət bəsləsinlər, həm sayıq, həm də ideyaya mətin olsunlar. Bütün bunları şagirdlərə hələ məktəb yaşlarında öyrətmək, eləcə də darindən mənimsətmək gərəkdir. Ümumtəhsil məktəblərində bu sahədə müvafiq sarıştaya, bilik, bacarıq və vərdislərə yiyələnmiş yuxarı sinif şagirdləri hərbi xidmətə gedərkən hazırlıq əsgər kimi işə başlayırlar. Onlar xidmət müddətində bütün çətinliklərin öhdəsindən bacarıqla gələ bilmək üçün səy və çalışırlar.

Rayçı: TPI-nin elmi işçisi

C.Məmmədov

İstifadə edilmiş ədəbiyyat

1. Əliyev Heydər. Gənclər xalqımızın,

millətimizin, ölkəmizin gələcəyidir. "Təhsil millətin gələcəyidir" kitabı. Bakı, 2002. səh. 365-381.

2. Yeniyetmələrin vətənpərvərlik hazırlığı günün aktual məsələsidir. 8 may 2013-cü il, "Azərbaycan" qəzeti.

3. Gənclərin vətənpərvərlik məsələsi günün aktual məsələsidir. "Azərbaycan" qəzeti, 3 noyabr 2013.

4. Ocaqov H, Qasımov R. Gənclərin çağırışqədərki hazırlığı. Dərslik. Bakı, 2011.

A.Юсифов

Следует уделять внимание к военно-патриотическому воспитанию в школах

Резюме

В статье говорится о сущности военно - патриотического воспитания школьников в современных условиях; о вопросах, цели и задачи которых сохранили свою актуальность, о необходимости

***

Hörmətli abunəçilər!

"Azərbaycan məktəbi" jurnalının 2014-cü ildə ilboyu normal fəaliyyətinin tənzimlənməsindən ötrü Sizi abunə yazılışına qoşulmağa çağırıraq. İldə 6 nömrə nəşr olunur. Bir nüsxənin abunə haqqı 2 manat 20 qəpik, ilik abunə haqqı 13 manat 20 qəpik, yarım illik 6 manat 60 qəpikdir.

Abunə respublikamızda fəaliyyət göstərən

"Azərmətbuatayımı" ASC

"Qasid" ASC

"Qaya"

"Soma"

"Xpress-Elita"

"Kaspi"

"Soda"

mətbuatayımı firmalarında qəbul edilir. Böyük əməlləri olan pedaqoji jurnalımıza abunə yazılmağa tələsin.

İndeks: 1002

сти уделяния особого внимания понятию "сущность", когда речь идёт о сущности военно-патриотического воспитания, о том, что понятие "сущность" носит философский характер, также в связи с военно-патриотическим воспитанием. Указываются целесообразные и пути прививания школьникам положительных морально-этических качеств с начальных классов.

A. Yusifov

Military patriotic upbringing at schools

Summary

This article is devoted to the general characteristics of military-patriotic behaviour of students. The author has shown the actuality of the essence, aims and duties of military-patriotic behaviour of students, has paid great attention to these issues at present time.